

Qədim Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Azərbaycan dilində yazılmış sənəd.

Yüzillər öncə Azərbaycan dili bütün Qafqazda yayılmış yeganə dil idi. Rus yazıçısı Bestujev Marlinskinin, rus poeziyasının görkəmli nümayəndəsi Mixail Lermontovun Azərbaycan dili haqqındakı məlum fikirləri bunun əyani təsdiqidir. Tanınmış alman-İngilis dilşünası, şərqşünas Fridrix Maks Müllerin (1823-1900), Azərbaycan dilinin zənginliyi və gözəlliyi barədə fikirləri isə xüsusi qürur doğurur: “Sanki bütün dünya dilçiləri bir yera yığılıb Azərbaycan türkcasını yaradıb və deyiblər ki, baxın, dil belə olar. Azərbaycan dili öz zənginliyinə görə budaqları barlı-bəhərli meyvə ağacını xatırladır”.

Azərbaycan dili tarixən müxtəlif inkişaf mərhələlərindən keçmişdir. Lakin onun elmi cəhətdən geniş tədqiqi, zaman baxımından qısa olsa da, sovet dövrünə təsadüf edir. O dövrdə, rəsmi dövlət dili üslubunu çıxmaq şərtilə, dilimiz bütün başqa sahələrdə geniş işlənirdi. 1978-ci ildə respublika Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi təsbit olunmasından sonra vəziyyəti daha da yaxşılaşmışdı. Bu isə yeri gələndə dil məsələsi ilə bağlı kimlərinə yekaxana iradına da çəkinmədən cavab verməyə imkan yaradırdı. Kiçik bir misal: ilk Azərbaycan Ensiklopediyasının Baş redaksiyasında işlədiyi vaxt bir neçə il həm də partiya təşkilatının katibi olmuşam. Hər ilin sonunda rayon partiya komitəsinin göndərdiyi iki nümayəndə iclas protokollarını yoxlayırdı. Ensiklopediya redaksiyası həmin dövrdə Bakıda partiya bürosu sənədlərinin Azərbaycan dilində yazıldığı çox az sayda təşkilatlardan biri idi. Növbəti dəfə gələnlərdən biri başqa millətin nümayəndəsi idi və təbii ki, Azərbaycan dilini bilmirdi. Sənədlərə baxanda amirənə tərzdə soruşdu ki, siza kim icazə verib protokolları Azərbaycan dilində yazırsınız?” Cavabım çox qısa oldu: belə suallara görə məhkəməyə verərlər, Azərbaycanın Konstitusiyasını oxuyun... Raykomun nümayəndəsi dimnəzəcə çıxıb getdi.

Təhsilin bütün pillələrində milli dilin mövqeyinə görə Azərbaycan SSRİ məkanında yaxşı vəziyyətdə olan bir neçə respublikadan biri idi. Müttəfiq respublikaların əksəriyyətində, hətta Ukrayna və Belarusiyada da milli dildə ümumtəhsil məktəbləri azlıq təşkil edirdi. Bu, faktdır.

Ümummilli lider Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrü ana dilimizin inkişafına göstərilən diqqət və qayğı baxımından xüsusi mərhələ kimi vurğulamalıyıq. **Birincisi**, dilimiz əsl qiymətini məhz bu dövrdə almış, onun inkişafı ilə bağlı dövlət səviyyəsində çox mühüm qərarlər qəbul edilmişdir.**İkincisi**, AMEA-nın məxbər üzvü S.Xəlilovun haqlı olaraq vurğuladığı kimi, Azərbaycanda dövlətçilik təfəkkürünün, milli və ictimai-siyasi özünüdərknin inkişafında misilsiz xidmətlər göstərən Heydər Əliyev, eyni zamanda, siyasət dilinin, milli dövlət dilinin müstəqil üslub istiqaməti kimi formalaşmasının da əsasını qoymuşdur. Bunun təsdiqi kimi, ümummilli liderin xarici nümayəndə heyətləri ilə çoxsaylı görüşlərinin, müxtəlif rəsmi tədbirlərdəki nitq və çıxışlarını xatırlamaq kifayətdir. Bütün bunları Heydər Əliyevin dövlət dilimizdə diplomatik üslubun yaranmasına gətirib çıxaran diplomatiya məktəbi kimi qiymətləndirmək olar.

Prezident İlham Əliyevin 2012-ci il 23 may tarixli sərəncamına əsasən hazırlanaraq, geniş müzakirələrdən sonra təsdiq edilmiş “Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə nailiyyətlərinin artırılması haqqında” sərəncamı, Azərbaycan dilinin inkişafına və onununun rəsmi statusunun möhkəmləndirilməsinə böyük töhfə vermişdir.

“**Qədim tarixi olan Azərbaycan dili əsrlər boyu zənginləşərək, cillalanaraq bugünkü qürur duyulmalı səviyyəyə, sözün haqiqi mənasında, müstəqil olan ölkənin dövlət dili səviyyəsinə çatmışdır. Eyni zamanda, elmi cəhətdən hərtərəfli araşdırılması baxımından türk dilləri ailəsində, demək olar, ən mükəmməl dildir və ümummilli lider Heydər Əliyevin dediyi kimi, dünya dilləri içərisində öz layiqli yerini tutmuşdur.**

Yüzillər öncə Azərbaycan dili bütün Qafqazda yayılmış yeganə dil idi. Rus yazıçısı Bestujev Marlinskinin, rus poeziyasının görkəmli nümayəndəsi Mixail Lermontovun Azərbaycan dili haqqındakı məlum fikirləri bunun əyani təsdiqidir. Tanınmış alman-İngilis dilşünası, şərqşünas Fridrix Maks Müllerin (1823-1900), Azərbaycan dilinin zənginliyi və gözəlliyi barədə fikirləri isə xüsusi qürur doğurur: “Sanki bütün dünya dilçiləri bir yera yığılıb Azərbaycan türkcasını yaradıb və deyiblər ki, baxın, dil belə olar. Azərbaycan dili öz zənginliyinə görə budaqları barlı-bəhərli meyvə ağacını xatırladır”.

Azərbaycan dili tarixən müxtəlif inkişaf mərhələlərindən keçmişdir. Lakin onun elmi cəhətdən geniş tədqiqi, zaman baxımından qısa olsa da, sovet dövrünə təsadüf edir. O dövrdə, rəsmi dövlət dili üslubunu çıxmaq şərtilə, dilimiz bütün başqa sahələrdə geniş işlənirdi. 1978-ci ildə respublika Konstitusiyasında Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi təsbit olunmasından sonra vəziyyəti daha da yaxşılaşmışdı. Bu isə yeri gələndə dil məsələsi ilə bağlı kimlərinə yekaxana iradına da çəkinmədən cavab verməyə imkan yaradırdı. Kiçik bir misal: ilk Azərbaycan Ensiklopediyasının Baş redaksiyasında işlədiyi vaxt bir neçə il həm də partiya təşkilatının katibi olmuşam. Hər ilin sonunda rayon partiya komitəsinin göndərdiyi iki nümayəndə iclas protokollarını yoxlayırdı. Ensiklopediya redaksiyası həmin dövrdə Bakıda partiya bürosu sənədlərinin Azərbaycan dilində yazıldığı çox az sayda təşkilatlardan biri idi. Növbəti dəfə gələnlərdən biri başqa millətin nümayəndəsi idi və təbii ki, Azərbaycan dilini bilmirdi. Sənədlərə baxanda amirənə tərzdə soruşdu ki, siza kim icazə verib protokolları Azərbaycan dilində yazırsınız?” Cavabım çox qısa oldu: belə suallara görə məhkəməyə verərlər, Azərbaycanın Konstitusiyasını oxuyun... Raykomun nümayəndəsi dimnəzəcə çıxıb getdi.

Təhsilin bütün pillələrində milli dilin mövqeyinə görə Azərbaycan SSRİ məkanında yaxşı vəziyyətdə olan bir neçə respublikadan biri idi. Müttəfiq respublikaların əksəriyyətində, hətta Ukrayna və Belarusiyada da milli dildə ümumtəhsil məktəbləri azlıq təşkil edirdi. Bu, faktdır.

Ümummilli lider Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrü ana dilimizin inkişafına göstərilən diqqət və qayğı baxımından xüsusi mərhələ kimi vurğulamalıyıq. **Birincisi**, dilimiz əsl qiymətini məhz bu dövrdə almış, onun inkişafı ilə bağlı dövlət səviyyəsində çox mühüm qərarlər qəbul edilmişdir.**İkincisi**, AMEA-nın məxbər üzvü S.Xəlilovun haqlı olaraq vurğuladığı kimi, Azərbaycanda dövlətçilik təfəkkürünün, milli və ictimai-siyasi özünüdərknin inkişafında misilsiz xidmətlər göstərən Heydər Əliyev, eyni zamanda, siyasət dilinin, milli dövlət dilinin müstəqil üslub istiqaməti kimi formalaşmasının da əsasını qoymuşdur. Bunun təsdiqi kimi, ümummilli liderin xarici nümayəndə heyətləri ilə çoxsaylı görüşlərinin, müxtəlif rəsmi tədbirlərdəki nitq və çıxışlarını xatırlamaq kifayətdir. Bütün bunları Heydər Əliyevin dövlət dilimizdə diplomatik üslubun yaranmasına gətirib çıxaran diplomatiya məktəbi kimi qiymətləndirmək olar.

Prezident İlham Əliyevin 2012-ci il 23 may tarixli sərəncamına əsasən hazırlanaraq, geniş müzakirələrdən sonra təsdiq edilmiş “Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə nailiyyətlərinin artırılması haqqında” sərəncamı, Azərbaycan dilinin inkişafına və onununun rəsmi statusunun möhkəmləndirilməsinə böyük töhfə vermişdir.

“**Qədim tarixi olan Azərbaycan dili əsrlər boyu zənginləşərək, cillalanaraq bugünkü qürur duyulmalı səviyyəyə, sözün haqiqi mənasında, müstəqil olan ölkənin dövlət dili səviyyəsinə çatmışdır. Eyni zamanda, elmi cəhətdən hərtərəfli araşdırılması baxımından türk dilləri ailəsində, demək olar, ən mükəmməl dildir və ümummilli lider Heydər Əliyevin dediyi kimi, dünya dilləri içərisində öz layiqli yerini tutmuşdur.**

Yüzillər öncə Azərbaycan dili bütün Qafqazda yayılmış yeganə dil idi. Rus yazıçısı Bestujev Marlinskinin, rus poeziyasının görkəmli nümayəndəsi Mixail Lermontovun Azərbaycan dili haqqındakı məlum fikirləri bunun əyani təsdiqidir. Tanınmış alman-İngilis dilşünası, şərqşünas Fridrix Maks Müllerin (1823-1900), Azərbaycan dilinin zənginliyi və gözəlliyi barədə fikirləri isə xüsusi qürur doğurur: “Sanki bütün dünya dilçiləri bir yera yığılıb Azərbaycan türkcasını yaradıb və deyiblər ki, baxın, dil belə olar. Azərbaycan dili öz zənginliyinə görə budaqları barlı-bəhərli meyvə ağacını xatırladır”.

...həyatına hasarndan aşmaq yolu ilə daxil olaraq...

Qubadlı rayonunda da (?!)...əhalinin kütləvi müayinəsi keçirilir.

Marşrut muxtar respublika ərazisində... xətti üzrə hərəkət edəcək.

Belə “savadlı” yazıları, xəbərləri oxuyanda, dinləyəndə onların müəlliflərinin az qala orta məktəb təhsilinə də şübhə edərsən. Çox təəssüf ki, belələrinin sayı heç də az deyil.

Lakin “Azərbaycan dilinin orfoqrafiya lüğəti”nin son nəşrləri daha çox narahatlıq doğurur. Ən xoşagəlməz hal isə sözlərin sayını artırmaq xatirinə “Ərəb və fars sözləri lüğət”indən və tərcümə lüğətlərindən arxaik, cənəbi sözlərin

Deməli, indiyədək dilimiz ala-yarım-çıq idi?

Hələ bu, azmış kimi, lüğətin gələcəkdə hazırlanacaq təza nəşrinə “Ərəb və fars sözləri lüğəti”ndən, tərcümə lüğətlərindən götürülmüş yeni sözlərin (audensiya, konfidant (yaqin ki, konfident demək istəyirlər), kompromat, inauquraşiya, kambio, kambist, kamerger, müsəbbi, sürud (əslində, şürut), təəssüfnamə,izoqlos, kurfist (əslində, kurfürst), təkbeyt, fəməl-yəməl (əslində, fəmən-yəməl), notifikasiya, nostrifikasiya, rezervit, rezervist, kannibal, raskol, raskolçu (təfriqə, təfriqəçi əvəzinə?) və s. daxil olun